

БЕЗОПЛАТНА ПРАВОВА ДОПОМОГА для громадян

2011

прийнятий Закон України “Про безоплатну правову допомогу”

2012

утворений Координаційний центр з надання правової допомоги, що забезпечує формування і функціонування системи безоплатної правової допомоги

2013

утворені регіональні (обласні) центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги, що забезпечують надання безоплатної правової допомоги у кримінальних провадженнях, затриманим і заарештованим в адміністративному порядку

2015

утворені місцеві центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги, що забезпечують надання безоплатної правової допомоги у цивільних та адміністративних справах, свідкам і потерпілим у кримінальних провадженнях

2016

утворені бюро правової допомоги як широка мережа відділень місцевих центрів, що значно спростили доступ до безоплатної правової допомоги у віддалених районах та забезпечують посилення правової спроможності громадян і громад

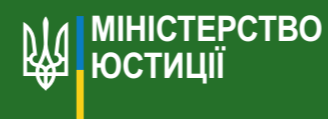
2017

запроваджено надання консультацій із соціально-правових питань для громадян через єдиний контакт-центр 0 800 213 103

2018

відкрита для громадян довідково-інформаційна платформа правових консультацій “WikiLegalAid” (wiki.legalaid.gov.ua), утворені правові клуби “PRAVOKATOR”, що забезпечують розвиток правничих спільнот та впровадження інноваційної практики

[0 800 213 103
wiki.legalaid.gov.ua

БЕЗОПЛАТНА ПРАВОВА ДОПОМОГА

2018

ПРОЕКТ «ДОСТУПНА ТА ЯКІСНА
ПРАВОВА ДОПОМОГА В УКРАЇНІ»

Canada

#ПравоЗТобою

2 Ключові досягнення 2018 року

4 Основні показники роботи

- 6 Захист у кримінальних провадженнях, правова допомога затриманим, заарештованим та засудженим
- 8 Правова допомога у цивільних та адміністративних справах, свідкам і потерпілим у кримінальному процесі
- 10 Правові консультації, складення заяв та скарг, інші види первинної правової допомоги
- 12 Правопросвітництво, доступ до правової інформації та посилення правової спроможності громад

14 Пілотні проекти та інновації

16 Інституційна розбудова та пріоритети

- 17 Управління системою
- 18 Мережа точок доступу
- 20 Кадровий потенціал та фінансове забезпечення
- 22 Паспорт розвитку системи безоплатної правової допомоги на 2017—2020 роки
- 24 Пріоритети та партнерство

Координаційний центр —
Координаційний центр з
надання правової допомоги

регіональний (місцевий)
центр — регіональний
(місцевий) центр з надання
безоплатної вторинної
правової допомоги

БПД — безоплатна правова
допомога

МІСІЯ

Захист прав людини шляхом забезпечення рівного доступу до правової інформації та правосуддя, посилення правових можливостей і правової спроможності представників соціально вразливих груп, територіальних громад та спільнот.

КЛЮЧОВІ ДОСЯГНЕННЯ 2018 РОКУ

“Першоосновою нашої діяльності є повага до гідності людини та прагнення створити умови, за яких люди мають рівний доступ до права й правосуддя, незалежно від рівня їх матеріальних статків чи ступеня соціальної вразливості”.

Цінності системи безоплатної правової допомоги: Гідність та права людини

Система безоплатної правової допомоги стала одним із найуспішніших соціальних проектів. Її ефективність визнана клієнтами, адвокатами, правозахисними інституціями, міжнародними партнерами. Сьогодні це розгалужена мережа, що консультує у найвіддаленіших містах і селах, надає правову допомогу незахищеним громадянам у судах.

2018 рік був насичений важливими подіями і новими проектами. Після етапу стрімкого зростання і розширення фокусом уваги стали якість та інновації. Проконсультуватися стало можливим не виходячи з дому. Посилена чутливість до питань дискримінації, у тому числі гендерної. Обмін думками та досвідом, пошук спільних рішень стали приводом для зустрічей правників на базі правових клубів “PRAVOKATOR”. Про права та їх захист постійно інформують у школах, соціальних закладах, засобах масової інформації, а відтепер і у відділках поліції. Громади стали більш активні у захисті своїх прав, а перед студентами відкрито двері для здобуття реальної правничої практики.

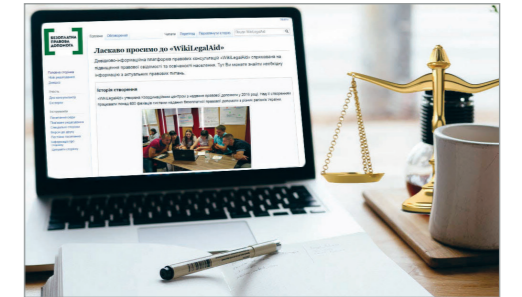
“**Уряди та організації громадянського суспільства однаково визнають доступ до правосуддя як основоположне право та засіб гарантування рівних можливостей для усіх. Без цього найбільш вразливі групи населення залишаються осторонь.**

Legal Needs Surveys and Access to Justice,
OECD and Open Society Foundations, 2019

■ Створено мережу правових клубів “PRAVOKATOR” — інноваційні хаби практичних правових знань

■ Відкрито для широкого загалу довідково-інформаційну платформу правових консультацій “WikiLegalAid” (1,4 тис. правових консультацій)

■ Створено Комісію з експертно-правового аналізу, покликану запровадити механізми забезпечення якості безоплатної вторинної правової допомоги

■ Затверджено гендерну стратегію “Рівні партнери”, спрямовану на дотримання гендерної рівності у системі безоплатної правової допомоги

■ Запроваджено постійну інформаційну кампанію щодо права на захист та безоплатну правову допомогу в органах і підрозділах поліції

■ Дано старт проекту практично орієнтованої юридичної освіти (доступу до безоплатної правової допомоги на базі юридичних клінік)

ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ РОБОТИ

“Люди звертаються по допомогу до тих, кому вони довіряють. Суспільна довіра є необхідною умовою для розвитку системи безоплатної правової допомоги... Ми відкриті до співпраці з усіма зацікавленими сторонами та активно розвиваємо партнерство, насамперед на рівні територіальних громад”.

Цінності системи безоплатної правової допомоги: Довіра та партнерство

Доступ до правосуддя є основним принципом верховенства права. Для клієнтів, які не мають можливості самостійно винайняти адвоката, безоплатна правова допомога часто — це останній шанс на справедливість.

Низка послідовних законодавчих змін за роки існування системи безоплатної правової допомоги дали змогу захищати права у суді найбільш вразливих категорій громадян. Водночас враховано реальну можливість держави забезпечити правову допомогу тим, хто її справді потребує. Система гарантує ранній доступ до адвоката кожному затриманому чи заарештованому, адвокат зазвичай прибуває протягом 2 годин та проводить конфіденційну зустріч до першого допиту. Кожен може отримати консультацію юриста системи, який допоможе розібратися у масиві законодавства.

Сьогодні система безоплатної правової допомоги стабільна, передбачувана і прозора.

“

Коли ми починали цю роботу багато років тому, система безоплатної правової допомоги існувала лише на папері. Сьогодні ми маємо сучасну мережу різних центрів, яка включає 600 [уточнення — понад 550] точок у різних частинах країни. Наведу ще одну цифру: впродовж 2018 року система надала послуги більше ніж одному мільйону клієнтів. Я думаю, що це дуже хороший результат.

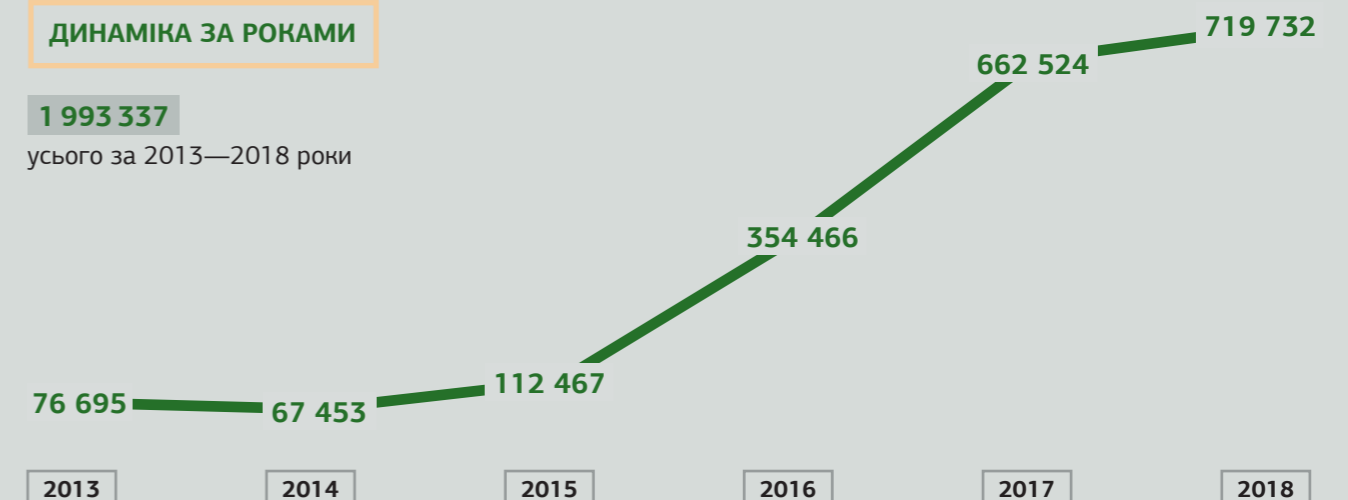
Мортен ЕНБЕРГ,
голова Офісу Ради Європи в Україні

ДИНАМІКА ЗА РОКАМИ

1 993 337

усього за 2013—2018 роки

ЗАХИСТ У КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ, ПРАВОВА ДОПОМОГА ЗАТРИМАНИМ, ЗААРЕШТОВАНИМ ТА ЗАСУДЖЕНИМ

5 128

5,6% адміністративне затримання

1 140

1,3% адміністративний арешт

21 600

23,7% затримання за підозрою у скоєнні кримінального злочину

45 763

50,2% захист за призначенням

8 542

9,4% участь в окремій процесуальній дії

4 108

4,5% примусові заходи медичного характеру

2 444

2,7% вирішення питань під час виконання покарань

2 237

2,4% правова допомога засудженим

158

0,2% екстрадиція

ІНФОРМАЦІЙНА КАМΠΑНІЯ ЩОДО ПРАВА НА ЗАХИСТ І БЕЗОПЛАТНУ ПРАВОВУ ДОПОМОГУ

Виконання рекомендацій Комітету Ради Європи з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню

ПЛАКАТИ

- поруч із захисним склом у чергових частинах
- у приміщеннях, у яких проводяться слідчі дії

НАЛІПКИ

- на внутрішній стороні дверей кімнат та камер для утримання затриманих, узятих під варту та заарештованих в адміністративному порядку осіб
- у слідчих ізоляторах ДКВС
- у салонах службових автомобілів, що використовуються для перевезення затриманих та узятих під варту осіб
- у кузовах конвойного спецавтотранспорту

280

виправдувальних вироків або випадків закриття провадження

6 809

звільнень від відбування покарання з випробуванням

3 343

найменш суворих з передбачених альтернативних покарань або більш м'яких, ніж передбачено законом

6 956

призначення мінімального строку (розміру) покарання

375

зменшення кількості епізодів обвинувачення

91 120

випадків захисту у кримінальних провадженнях, надання правової допомоги затриманим, заарештованим та засудженим особам

100%

адвокатів дотримуються Стандартів якості надання безоплатної вторинної правової допомоги у кримінальному процесі за результатами моніторингу:

1 254

спостереження у судах першої інстанції

348

спостереження у судах апеляційної інстанції

437

бесід з клієнтами

МОНІТОРИНГ МІСЦЬ НЕСВОБОДИ

У межах співпраці з Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини працівники системи безоплатної правової допомоги спільно з представниками Секретаріату Уповноваженого проводять моніторинг стану додержання конституційних прав і свобод громадян, які перебувають у місцях несвободи

ТЯЖКІСТЬ ЗЛОЧИНІВ

12,1% невеликої тяжкості

37,2% середньої тяжкості

37,5% тяжкі

8,9% особливо тяжкі

4,3% посягання на життя

ВІК КЛІЄНТІВ

5,9% до 18 років

48,7% 18-35 років

42,4% 36-60 років

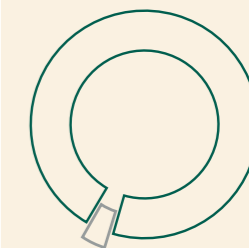
3,0% понад 60 років

СТАТЬ КЛІЄНТІВ

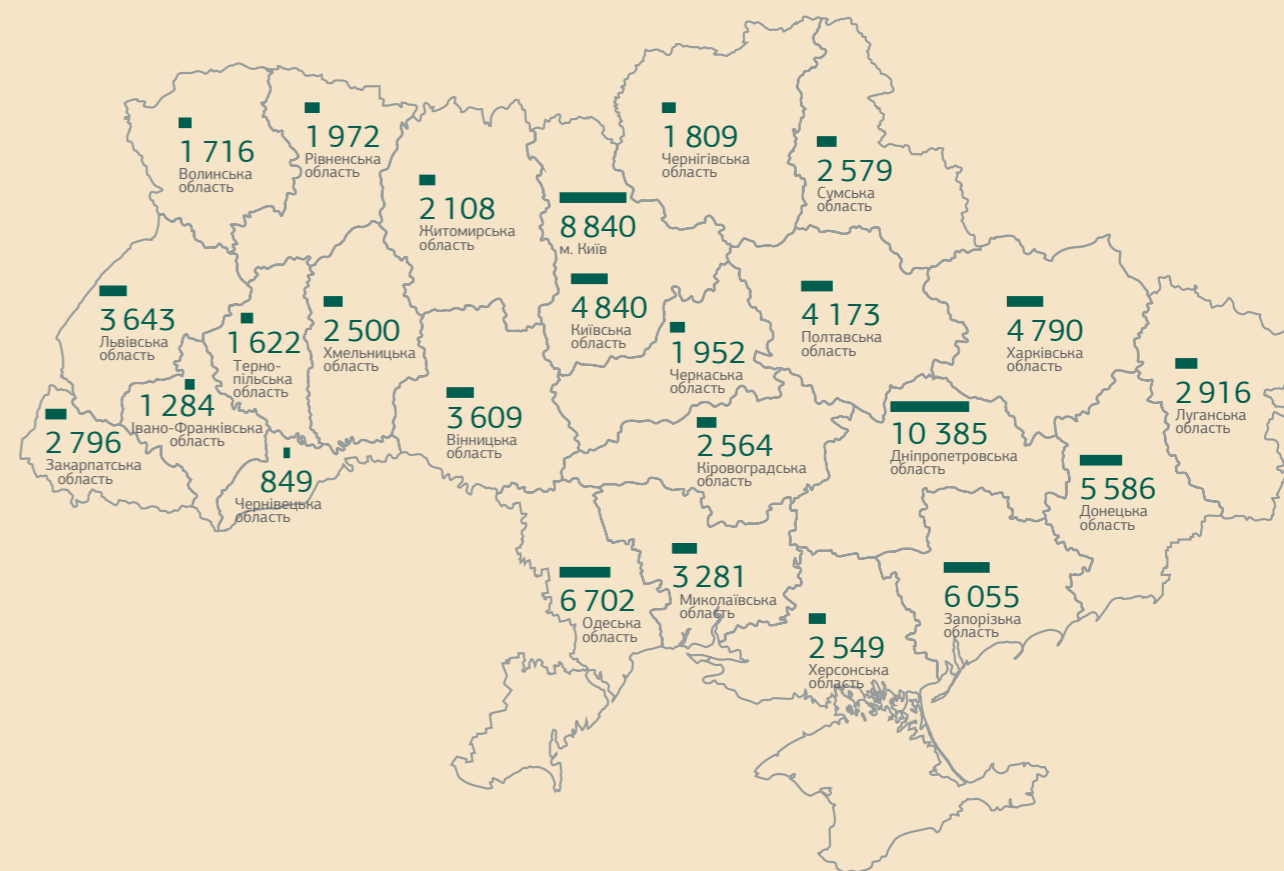
91,4% чоловіки

8,6% жінки

95,8% згода клієнтів на правову допомогу адвоката системи безоплатної правової допомоги

4,2% відмова від правової допомоги адвоката

ДИНАМІКА ЗА РОКАМИ

481 758

усього за 2013—2018 роки

76 695

2013

67 453

2014

75 112

2015

81 176

2016

90 078

2017

91 120

2018

ПРАВОВА ДОПОМОГА У ЦИВІЛЬНИХ ТА АДМІНІСТРАТИВНИХ СПРАВАХ, свідкам і потерпілим у кримінальному процесі

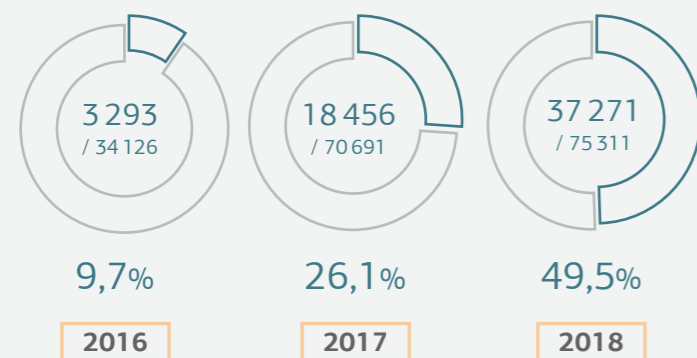
НОВІ КАТЕГОРІЇ СУБ'ЄКТІВ ПРАВА

- особи, які постраждали від домашнього насильства та насильства за ознакою статі
- діти

ЗАКОНОДАВЧІ ЗМІНИ

- безоплатна вторинна правова допомога надається не більше 6 разів протягом бюджетного року та не більше ніж за шістьма дорученнями/наказами, виданими місцевими центрами, одночасно
- працівники місцевих центрів можуть представляти інтереси клієнтів у суді:
  - у малозначних спорах
  - у спорах, що виникають з трудових відносин
  - у спорах щодо захисту соціальних прав
  - у спорах щодо виборів та референдумів
  - малолітніх чи неповнолітніх осіб
  - осіб, які визнані судом недієздатними чи дієздатність яких обмежена
- доповнено перелік підстав та уточнено порядок заміни адвокатів або працівників місцевих центрів, які надають безоплатну правову допомогу

НАДАННЯ БЕЗОПЛАТНОЇ ВТОРИННОЇ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ ПРАЦІВНИКАМИ МІСЦЕВИХ ЦЕНТРІВ

87%

опитаних громадян, які знають про систему безоплатної правової допомоги, звернулися б за консультацією чи допомогою, якби виникла така необхідність

23%

опитаних громадян знають про наявність місцевого центру у своєму місті

за результатами дослідження правових проблем та потреб громад, проведеного 2018 року Київським міжнародним інститутом соціології на замовлення Міжнародного фонду "Відродження" для Міністерства юстиції України

75 311

випадків надання безоплатної правової допомоги у цивільних та адміністративних справах, потерпілим та свідкам у кримінальному процесі

72 800

загальна кількість рішень про надання безоплатної вторинної правової допомоги місцевими центрами

76 653

письмових звернень про надання безоплатної вторинної правової допомоги до місцевих центрів

КЛЮЧОВІ КАТЕГОРІЇ КЛІЄНТІВ

47 244 (64,9%)
малозабезпечені

9 901 (13,6%)
люди з інвалідністю

6 769 (9,3%)
внутрішньо переміщені особи

6 465 (8,9%)
ветерани війни,
у т. ч. учасники АТО/ООС

1 095 (1,5%)
діти

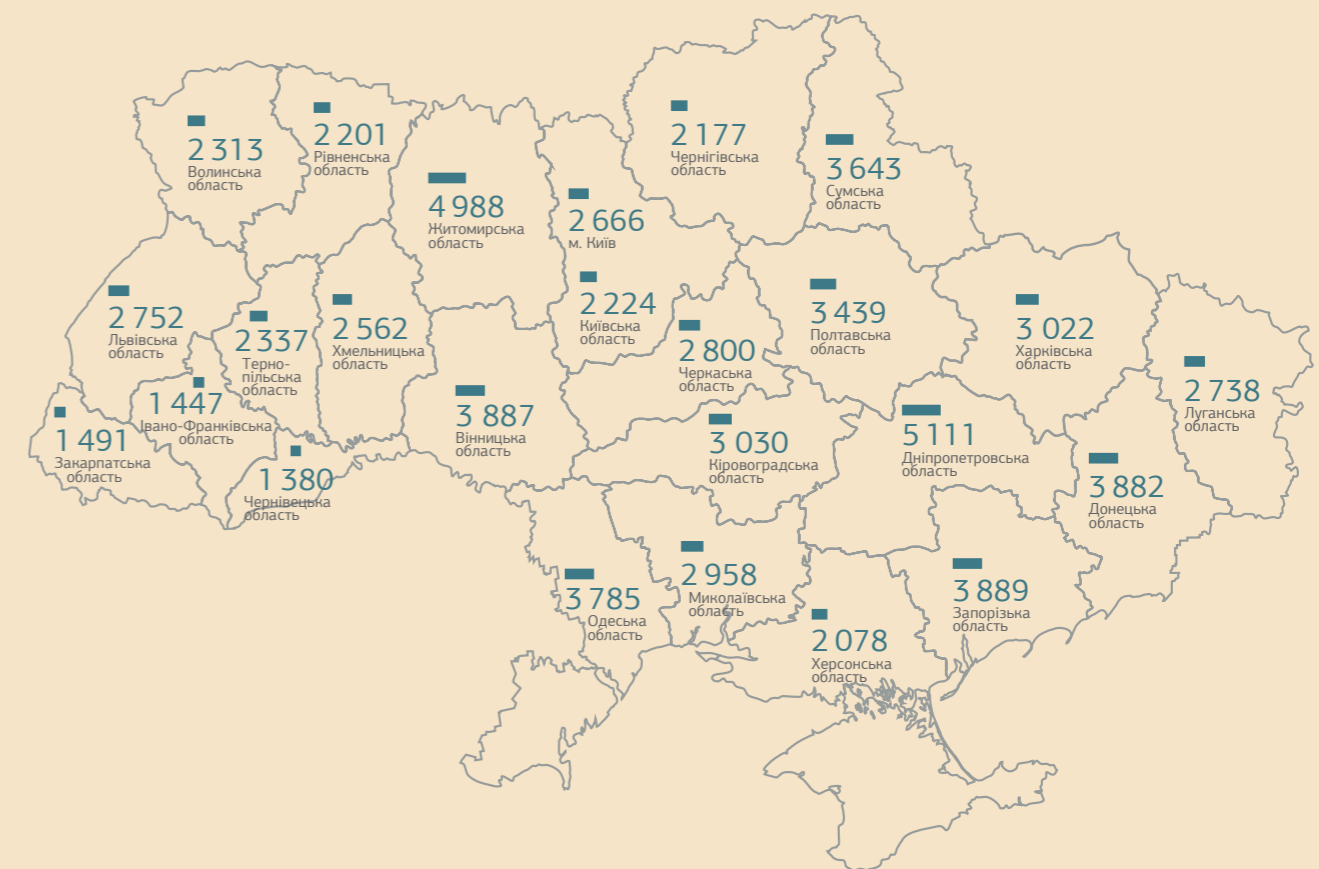
253 (0,3%)
біженці

241 (0,3%)
постраждалі від домашнього насильства

832 (1,1%)
інші категорії

489

осіб, які не мають права на безоплатну вторинну правову допомогу, спрямовано до установи, організації (установ, організацій), з якою центрами організовано співпрацю для надання правової допомоги по суті порушеного питання

МОНІТОРИНГ ЯКОСТІ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ

■ наказ Координаційного центру від 06.12.2018 № 130 щодо моніторингу дотримання адвокатами стандартів якості надання безоплатної вторинної правової допомоги у цивільному, адміністративному процесі та представництва у кримінальному процесі

У РОЗРІЗІ МІСЦЕВОГО ЦЕНТРУ

30 118 (41,4%)
бюро правової допомоги

42 682 (58,6%)
центральный офіс

ДИНАМІКА ЗА РОКАМИ

185 294

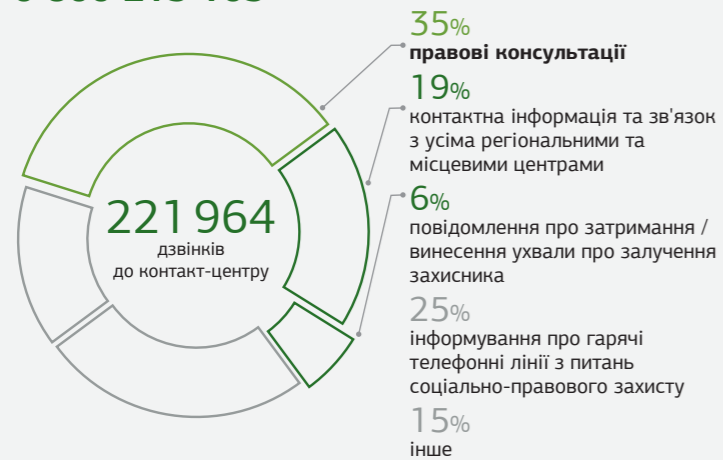
усього за 2015—2018 роки

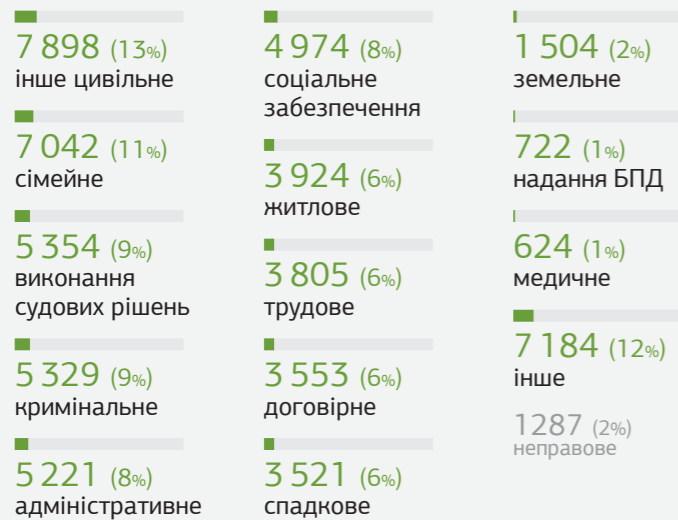

ПРАВОВІ КОНСУЛЬТАЦІЇ, складення заяв та скарг, інші види первинної правової допомоги

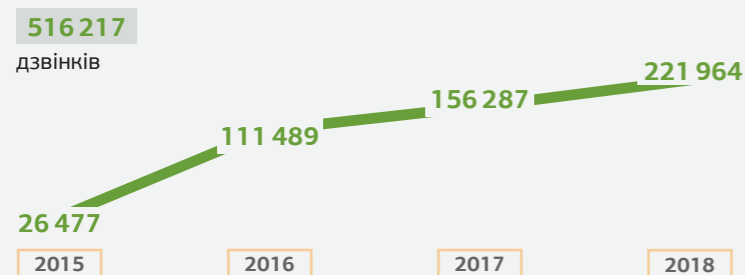
ЄДИНИЙ КОНТАКТ-ЦЕНТР 0 800 213 103

ПРАВОВІ КОНСУЛЬТАЦІЇ ЗА СФЕРАМИ ПРАВА:

ДИНАМІКА ЗА РОКАМИ

3 566

дистанційних пунктів доступу до безоплатної правової допомоги
2 567 ■ 2017

13 414

виїздів мобільних консультаційних пунктів доступу до безоплатної правової допомоги
10 158 ■ 2017

1 562

у т. ч. виїзди мобільних консультаційних пунктів здійснені за місцем проживання/перебування осіб для надання адресної правової допомоги
1 450 ■ 2017

553 301

правова консультація та інші види первинної правової допомоги

92 884

загальна кількість осіб, які звернулись за безоплатною правовою допомогою під час роботи дистанційних та мобільних консультаційних пунктів доступу до безоплатної правової допомоги

1 440

правових консультацій у довідково-інформаційній платформі "WikiLegalAid"

ДОСТУП ЗАСУДЖЕНИХ ОСІБ ДО БЕЗОПЛАТНОЇ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ

111

точок доступу в установах виконання покарань, з них 14 у слідчих ізоляторах

442

точки доступу у приміщеннях уповноважених органів з питань пробації

КЛЮЧОВІ ПИТАННЯ*

* у розрізі усіх звернень до місцевих центрів, первинна і вторинна правова допомога разом

СТАТЬ КЛІЄНТІВ*

62,1%
жінки

37,9%
чоловіки

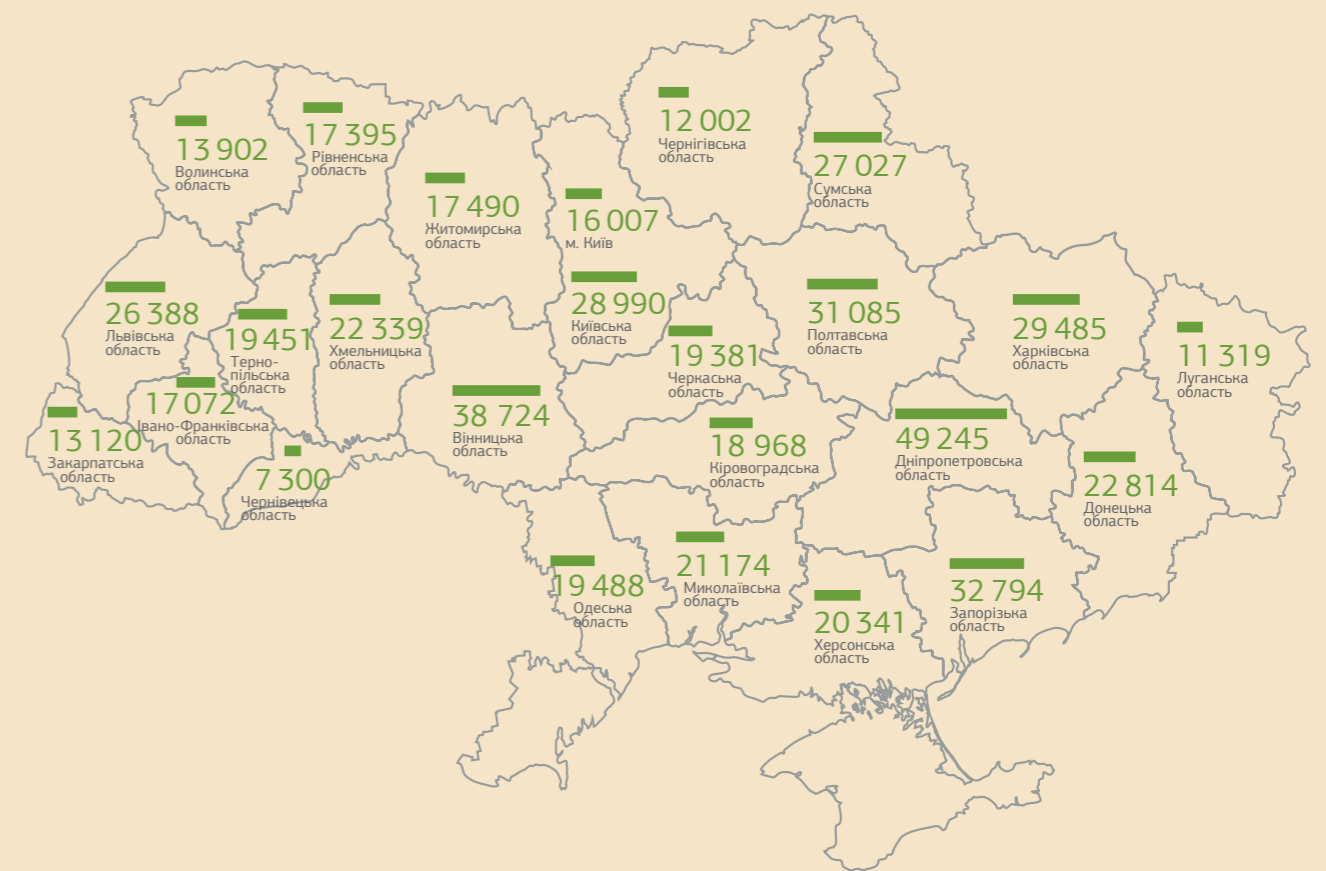
ВІК КЛІЄНТІВ*

0,5%
до 18 років

21,7%
18-35 років

48,3%
36-60 років

29,5%
понад 60 років

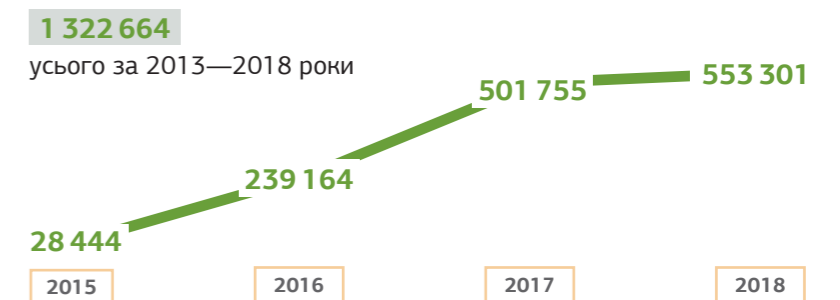

СЕРЕДНЯ КІЛЬКІСТЬ ЗВЕРНЕНЬ У РОЗРІЗІ МІСЦЕВОГО ЦЕНТРУ

81 (31,3%)
біро правової допомоги

178 (68,7%)
центрального офісу

ДИНАМІКА ЗА РОКАМИ

ПРАВОПРОСВІТНИЦТВО, доступ до правової інформації та посилення правової спроможності громад

“WikiLegalAid”

довідково-інформаційна платформа
правових консультацій

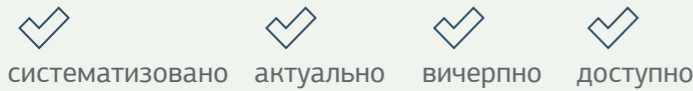

- правові консультації
- зразки документів
- судова практика

wiki.legalaid.gov.ua

1 440
правових
консультацій

150 000
переглядів
за 100 днів

- функціонує за принципом Wikipedia, доступ до всієї інформації є безкоштовним
- правові консультації підготовлені так, щоб бути зрозумілими людям без юридичної освіти
- створена у 2016 році, над її наповненням працювали понад 600 фахівців системи безоплатної правової допомоги з різних регіонів України
- 13.12.2018 відкрита для широкого загалу

32 992

правопросвітницькі заходи, у тому числі у межах реалізації загальноукраїнського проекту “Я маю право!”

18 292

публікацій у друкованих та інтернет ЗМІ

10

випусків інформаційного дайджесту

1 705 245

примірників 19 буклетів із соціально-правових питань, у тому числі вперше шрифтом Брайля для осіб із вадами зору

ВСЕУКРАЇНСЬКА КАРТА ПРАВОВИХ ПОТРЕБ, інституцій та партнерів системи безоплатної правової допомоги

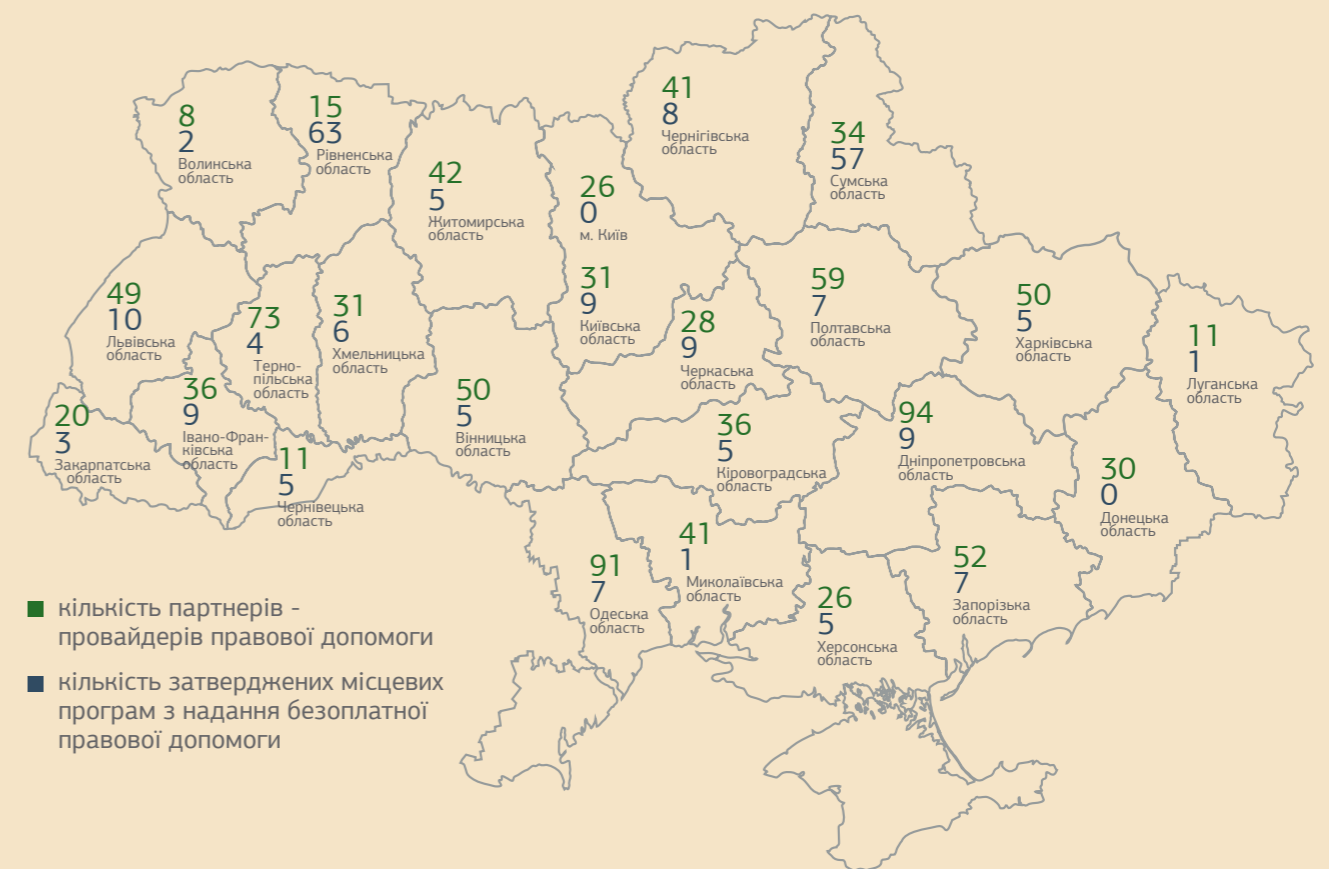
- контактні дані регіональних та місцевих центрів
- основні показники щодо діяльності
- перелік актуальних правових питань у розрізі місцевого центру
- організації-партнери та неурядові провайдери правової допомоги
- як єдина база створена у 2018 році на основі регіональних карт правових потреб, сформованих протягом роботи системи безоплатної правової допомоги

РОЗВИТОК НЕЗАЛЕЖНИХ ПРОВАЙДЕРІВ безоплатної правової допомоги

Концепція розвитку незалежних провайдерів безоплатної правової допомоги затверджена наказом Координаційного центру від 30.10.2018 № 52

- повний цикл practice ready legal education (практично орієнтованої юридичної освіти) — організація надання студентами юридичних клінік безоплатної правової допомоги у складі системи безоплатної правової допомоги
- створення додаткових можливостей, у т. ч. для вразливих верств населення, в отриманні безоплатної правової допомоги
- пілотування моделі у 2019 році
- підвищення правової обізнаності у суспільстві та суспільної довіри до юридичних клінік
- підвищення професійного рівня студентів юридичних ВНЗ, що беруть участь у роботі юридичних клінік, отримання ними практичних комунікаційних навичок роботи з клієнтами
- впровадження у роботу юридичних клінік стандартів якості надання безоплатної правової допомоги
- формування пулу кваліфікаційних правників та їх залучення до системи безоплатної правової допомоги

- кількість партнерів - провайдерів правової допомоги
- кількість затверджених місцевих програм з надання безоплатної правової допомоги

“Для повного успіху треба, щоб люди знали, що такі правові послуги [безоплатна правова допомога] є, щоб вони вірили в цю допомогу. Тому історії з реального життя будуть найбільш переконливі для населення. Достукатися до людей — це обов’язок і держави, і партнерів.

Роман ВАЩУК,
Надзвичайний і Повноважний Посол Канади в Україні

ІНФОРМАЦІЙНА КАМΠΑНІЯ “Безоплатна правова допомога завжди поруч”

6 соціальних відеороликів з реальними історіями клієнтів системи безоплатної правової допомоги

7 інформаційних плакатів

9 сімейних радників запрацювали у 5 містах

- спільна ініціатива Міністерства юстиції, системи безоплатної правової допомоги та громадськості, спрямована на захист прав громадян у сфері сімейного права
- сімейне право є найбільш актуальним серед звернень до системи безоплатної правової допомоги

ПІЛОТНІ ПРОЕКТИ ТА ІННОВАЦІЇ

“Ми прагнемо постійного удосконалення нашої діяльності. Ми чутливі до змін середовища та швидко реагуємо на них. Ми шукаємо нові та нестандартні підходи до розв’язання проблем. Ми постійно навчаємося завдяки обміну досвідом та кращими практиками”.

Цінності системи безоплатної правової допомоги:
Інновації та прагнення досконалості

Система безоплатної правової допомоги постійно удосконалюється, реагуючи на виклики та можливості. На часі — нові альтернативні сервіси для громадян.

Не лише захистити права у суді, а допомогти вирішити спір шляхом примирення, дати другий шанс підліткам, які вперше перетнули межу закону і розкаялися. Гарантувати рівні можливості у доступі до права та правосуддя для жінок і чоловіків.

Ключовий акцент — на якості правової допомоги. Оцінити, наскільки професійними були дії юристів системи. Поважаючи незалежність адвокатської діяльності, запровадити світову практику експертного оцінювання адвокатських кейсів.

Система відкрита до розвитку дієвих механізмів та інструментів, спрямованих на виявлення і задоволення правових потреб українців.

“

Жодні інші механізми, що існують в світі — розгляд скарг клієнтів, періодичні переатестації адвокатів тощо — не є настільки ефективними, як оцінювання якості надання правової допомоги колегами [peer review].

Алан ПАТЕРСОН,
професор, міжнародний експерт з питань системи якості,
член Шотландської ради з правової допомоги

КОМІСІЯ З ЕКСПЕРТНО-ПРАВОВОГО АНАЛІЗУ

утворена відповідно до Меморандуму щодо посилення експертного потенціалу у сфері доступу вразливих категорій населення до правосуддя у кримінальному провадженні, укладеного 26.10.2018 між Координаційним центром з надання правової допомоги, Національною асоціацією адвокатів України, Українською фундацією правової допомоги, Українською Гельсінською спілкою з прав людини та Харківською правозахисною групою

- розроблення та впровадження механізмів забезпечення якості надання безоплатної правової допомоги у кримінальних провадженнях, методології проведення експертно-правового аналізу
- утворення мережі адвокатів-експертів з аналізу якості надання безоплатної правової допомоги адвокатами
- організація проведення експертно-правового аналізу надання безоплатної правової допомоги адвокатами та реагування на виявлені проблеми і недоліки
- виявлення потреб у наставництві та/або підвищенні кваліфікації
- відбір та впровадження кращих практик надання безоплатної правової допомоги

ВІДНОВНЕ ПРАВОСУДДЯ ДЛЯ НЕПОВНОЛІТНІХ

реалізується відповідно до Меморандуму щодо впровадження та поширення кращих практик правосуддя для дітей, укладеного 14.03.2018 між Міністерством юстиції, Координаційним центром з надання правової допомоги, Представництвом Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) в Україні та Програмою USAID “Нове правосуддя”

- пілотний проект “Програма відновлення для неповнолітніх, які є підозрюваними у вчиненні злочину” передбачає організацію зустрічей між неповнолітнім підозрюваним і потерпілим щодо відшкодування заподіяної шкоди, максимально швидкого закриття кримінального провадження з обов’язковим ужиттям узгоджених сторонами заходів
- реалізація проекту розпочинається у 2019 році у 6 пілотних регіонах
- у 2018 році адвокати системи безоплатної правової допомоги пройшли спеціалізовані тренінги з питань медіації

КОМІСІЯ З ЕКСПЕРТНОЇ ПРАВНИЧОЇ ОЦІНКИ

надання безоплатної правової допомоги працівниками центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги

утворена наказом Координаційного центру від 26.12.2018 № 909-ар

- розроблення та впровадження механізмів забезпечення якості надання безоплатної правової допомоги працівниками місцевих центрів з урахуванням вимог нормативно-правових актів та стандартів якості, методології оцінювання якості надання безоплатної правової допомоги працівниками місцевих центрів
- утворення мережі експертів з оцінювання надання безоплатної правової допомоги працівниками місцевих центрів
- організація проведення оцінювання надання безоплатної правової допомоги працівниками місцевих центрів та реагування на виявлені проблеми і недоліки
- відбір та впровадження кращих практик надання безоплатної правової допомоги

ГЕНДЕРНА СТРАТЕГІЯ СИСТЕМИ БЕЗОПЛАТНОЇ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ

затверджена наказом Координаційного центру від 22.11.2018 № 95

- Ціль № 1: Просування змін у політиках та процедурах в Координаційному центрі
- Ціль № 2: Запровадити всеосяжну, загальносистемну інтеграцію гендерної проблематики в центрах з надання безоплатної вторинної правової допомоги
- Ціль № 3: Розповсюдження знань та інформації про безоплатну правову допомогу та гендерну рівність
- Ціль № 4: Розробити та впровадити стратегію зменшення гендерно обумовленого та домашнього насильства зусиллями системи безоплатної правової допомоги
- Ціль № 5: Прийняти плани моніторингу й оцінки, що підтримують програму інтеграції гендерної проблематики

ІНСТИТУЦІЙНА РОЗБУДОВА ТА ПРІОРИТЕТИ

“Як організація, що фінансується коштом платників податків, ми підзвітні перед суспільством за все, що робимо. Ми вітаємо зовнішнє незалежне оцінювання нашої діяльності. Ми регулярно оприлюднюємо актуальну інформацію про всі наші заходи та витрати”.

Цінності системи безоплатної правової допомоги:
Прозорість та підзвітність

Сталість у роботі є ключем до довіри громадян. Жодні організаційні зміни, фінансові аспекти чи політичний вплив не повинні позначитися на державній гарантії у наданні безоплатної правової допомоги. Визнаний у світі механізм — незалежна наглядова рада, передумови для створення якої закладені минулого року.

Для професійного розвитку правничої спільноти та впровадження інновацій створені правові клуби Pravokator.

Однією із ключових цінностей системи є прозорість. Інформація про роботу системи є відкритою. На вакантні посади, насамперед керівників центрів, обираються найкращі шляхом відкритого конкурсу чи просування.

Система оптимізує адміністративні видатки, запроваджуючи новітні інформаційні технології та удосконалюючи внутрішні процедури. Мета — орієнтація на результат, врахування потреб кожної людини, громади та держави загалом.

[Національний провайдер безоплатної правової допомоги] має бути незалежним від неналежного політичного чи юридичного втручання, незалежний від уряду в прийнятті рішень, пов'язаних із питаннями правової допомоги та не має підлягати керуванню, контролю чи фінансовому залякуванню з боку будь-якої особи чи державної організації під час виконання функцій, попри адміністративну структуру.

Міжнародне дослідження ООН з питань правової допомоги, 2019

НАГЛЯДОВА РАДА

Координаційного центру з надання правової допомоги

Виконання рекомендацій міжнародних експертів:

- звіту Ради Європи за результатами оцінювання системи безоплатної правової допомоги в Україні в світлі стандартів передового досвіду Ради Європи, проведеного у 2016 році
- порівняльного звіту “Управлінські моделі та незалежність органів надання правової допомоги”, підготовленого канадськими експертами та експертами Ради Європи

утворення Наглядової ради запроваджене постановою Уряду від 20.03.2019 № 247

■ метою утворення Наглядової ради є забезпечення ефективної реалізації державної політики у сфері надання безоплатної правової допомоги, незалежності та прозорості управління системою безоплатної правової допомоги

■ концепція розроблена спільно з Міністерством юстиції та партнерами системи БПД на основі кращих практик держав-членів Ради Європи, США, Канади

■ концепція Наглядової ради підтримана міжнародними партнерами як визнаний світовий механізм унезалеження систем безоплатної правової допомоги

■ Наглядова рада утворюється у складі 9 членів, які обираються шляхом відкритого конкурсу і будуть виконувати свої обов'язки на громадських засадах

■ до конкурсної комісії входитимуть вісім осіб: чотири особи, які є працівниками Міністерства юстиції або рекомендовані ним, та чотири особи, рекомендовані міжнародними партнерами, що протягом тривалого часу співпрацюють з Координаційним центром

Основні завдання та функції Наглядової ради:

■ схвалення за поданням директора Координаційного центру:

- пропозицій щодо стратегічних та пріоритетних напрямів розвитку системи безоплатної правової допомоги та удосконалення її структури
- річних планів діяльності та звітів Координаційного центру

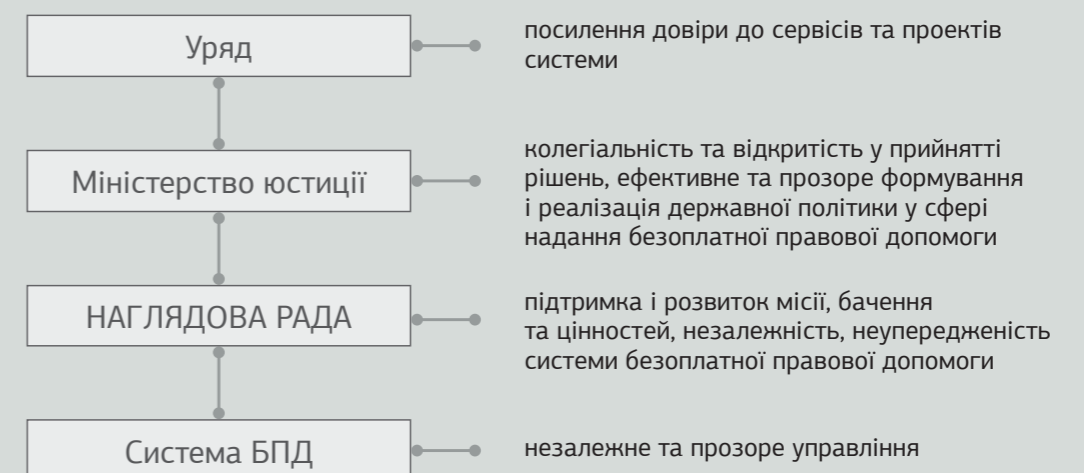
■ надання консультативної допомоги щодо стратегічних питань діяльності

■ ідентифікація та оцінювання ризиків (політичних, фінансових та інших), надання рекомендацій щодо шляхів запобігання виникненню ризиків або усунення їх та пропозицій щодо мінімізації можливих негативних наслідків

■ оцінювання діяльності директора Координаційного центру шляхом заслуховування щорічного, зокрема фінансового звіту про функціонування системи безоплатної правової допомоги

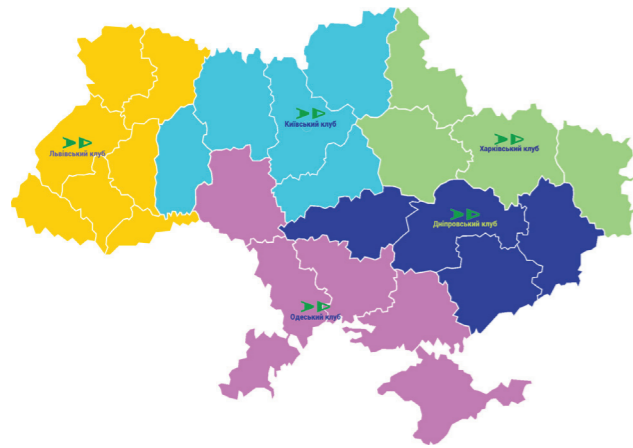
■ здійснення нагляду за діяльністю системи безоплатної правової допомоги

■ здійснення інших повноважень

ІНФРАСТРУКТУРА та сучасні технології

■ правові клуби “PRAVOKATOR” — перша комунікаційна платформа серед державних установ, створена у системі безоплатної правової допомоги

- професійне навчання та розвиток персоналу системи та правничої спільноти загалом
- мережування та об'єднання зусиль професійної правничої спільноти та експертного середовища
- обмін досвідом, генерування і впровадження інноваційних практик у сфері права
- налагодження діалогу між державною владою та громадянським суспільством

“Такі майданчики як “PRAVOKATOR” перетворюють Україну на модель, яка може бути прикладом для наслідування.

Олександр СУШКО,
виконавчий директор
Міжнародного фонду “Відродження”

PRAVOKATOR

5 правових клубів “PRAVOKATOR” (міжрегіональних ресурсно-комунікаційних платформ) розпочали роботу у найбільших містах

- Київ
- Дніпро
- Львів
- Одеса
- Харків

23 РЕГІОНАЛЬНІ ЦЕНТРИ з надання безоплатної вторинної правової допомоги

96 МІСЦЕВИХ ЦЕНТРІВ з надання безоплатної вторинної правової допомоги

433 бюро правової допомоги

2 відділення єдиного контакт-центру 0-800-213-103

5 правових клубів “PRAVOKATOR”

КОМПЛЕКСНА ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНА СИСТЕМА забезпечення надання безоплатної правової допомоги

- оновлюється програмне забезпечення для реєстрації клієнтів
- впроваджуються модулі видачі доручень адвокатам/наказів на представництво штатним працівникам
- впроваджуються кабінети адвокатів/штатних працівників, що включають в себе модулі: доручень; актів; звітів; договорів; скарг та подяк
- впроваджується механізм передачі справ між центрами

НОРМАТИВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ

Наказом Міністерства юстиції від 03.07.2018 № 2260/5 удосконалено Положення про центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги

- доповнено повноваження директорів центрів щодо представлення інтересів центрів у взаємовідносинах з органами влади та ін., видачі довіреності на представництво інтересів центру
- посилено відповідальність директорів центрів за організацію та результати діяльності центру
- на місцеві центри покладено повноваження щодо складання процесуальних документів та здійснення представництва інтересів засуджених та ув'язнених осіб

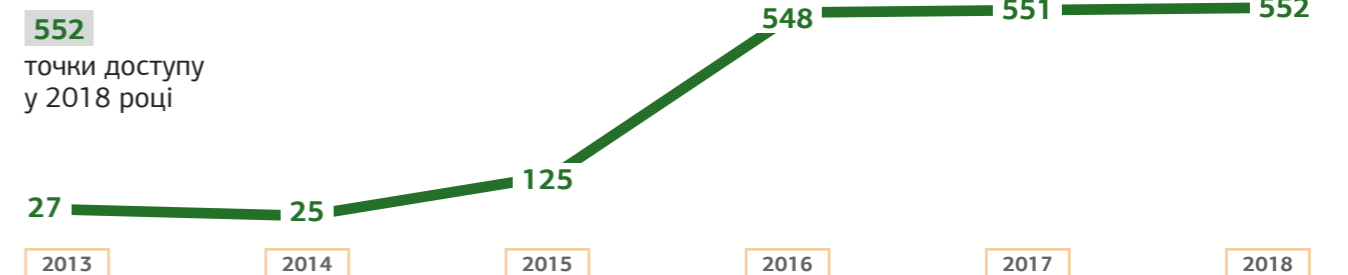

* у 2019 році удосконалено мережу точок доступу до безоплатної правової допомоги

РЕАГУВАННЯ НА ПОТРЕБИ КЛІЄНТІВ у сфері сімейного права

2 місцевих центри стали спеціалізованими у справах щодо домашнього насильства та сімейних питаннях

ДИНАМІКА ЗА РОКАМИ

552 точки доступу у 2018 році

КАДРОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ та фінансове забезпечення

41

тренінг з розвитку навичок роботи з вразливими групами клієнтів (soft skills)

649

працівників та адвокатів системи безоплатної правової допомоги

25

тренінгів "Кримінальний процесуальний кодекс України: застосування крізь призму європейських стандартів" (hard skills)

532

адвокати, які залучені до надання безоплатної вторинної правової допомоги за результатами конкурсних відборів у 2017—2018 роках

19

тренінгів "Земельна просвіта"

464

працівники системи безоплатної правової допомоги, а також юристи органів місцевого самоврядування та ОТГ, землевпорядники та реєстратори

21

тренінг з удосконалення навичок користування довідково-інформаційною платформою правових консультацій "WikiLegalAid"

420

працівників системи безоплатної правової допомоги

2

тренінги з питань комунікації

62

учасники, відповідальні за комунікацію, а також директори регіональних центрів

243

навчальних заходів проведено на базі правових клубів "PRAVOKATOR"

507

тренінгів проведено регіональними та місцевими центрами

2 284

працівники у системі безоплатної правової допомоги

1 515

працівників є штатними юристами, які надають безоплатну правову допомогу

6 761

адвокатів у Реєстрі адвокатів, які надають безоплатну вторинну правову допомогу

3 326

адвокатів уклали контракт з метою надання безоплатної вторинної правової допомоги на постійній основі

758

адвокатів залучені для надання безоплатної вторинної правової допомоги за результатами X та XI конкурсів з відбору адвокатів, проведених у 2018 році

постановою Уряду від 31.10.2018 № 898 удосконалено процедуру конкурсу з відбору адвокатів, які залучаються до надання безоплатної вторинної правової допомоги

постановою Уряду від 20.06.2018 № 511 удосконалено механізм обчислення розміру винагороди, відшкодування витрат та їх виплати адвокатам, які надають безоплатну правову допомогу

x 2

з 1 січня 2018 року розмір винагороди адвокатів за надання безоплатної вторинної правової допомоги збільшився удвічі

підтримка, у т. ч. фінансова, у реалізації проектів та ініціатив, проведенні навчальних заходів та друці інформаційних матеріалів тощо надана міжнародними та вітчизняними партнерами

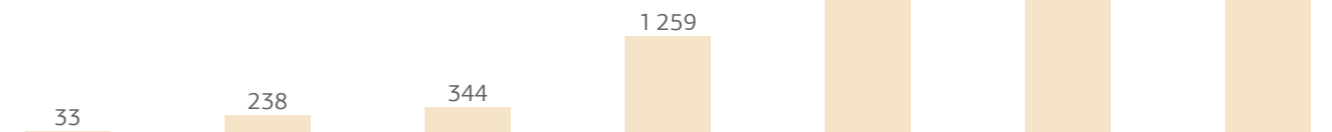
РОЗВИТОК ПЕРСОНАЛУ

у структурі Координаційного центру утворений відділ розвитку людських ресурсів

наказом Координаційного центру від 25.05.2018 № 15 запроваджена процедура оцінювання працівників Координаційного центру

проведене оцінювання за методом "360 градусів" працівників Координаційного центру та директорів регіональних і місцевих центрів

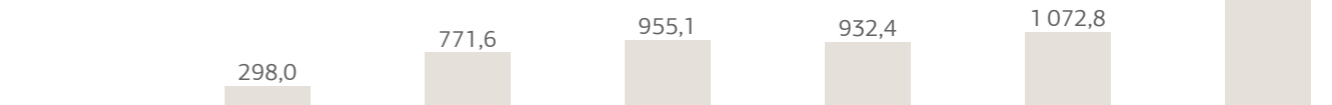
штатна чисельність працівників системи безоплатної правової допомоги

розмір оплати за 1 годину послуг адвокатів за надання безоплатної вторинної правової допомоги, грн

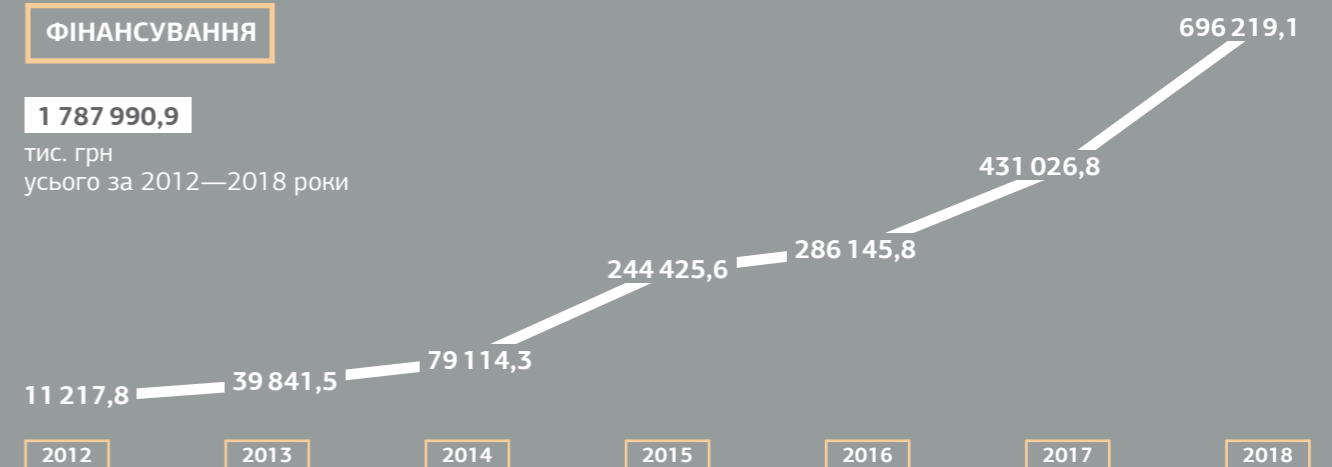
умовна середня вартість надання адвокатом одного випадку безоплатної вторинної правової допомоги, грн

ФІНАНСУВАННЯ

1 787 990,9

тис. грн усього за 2012—2018 роки

“**Безоплатна правова допомога має вимірюваний позитивний економічний та нематеріальний вплив на суспільні відносини, який значно вищий за витрачені урядом на надання такої допомоги кошти.**”

З тез конференції ILAG, Канада, Онтаріо, 2019

Паспорт розвитку системи безоплатної правової допомоги на 2017-2020 роки

Люди в Україні використовують правові інструменти для вирішення
надавачів БПД відповідає потребам людей

своїх життєвих питань та мають рівний доступ до правосуддя, а мережа

1 Суб'єкти відповідного права мають рівний доступ до БПД

1.1 Діють ефективні механізми доступу до БПД

- 1.1.1. Діє ефективна система моніторингу правових потреб людей, зокрема цільових груп, визначених законом про БПД
- 1.1.2. Правова допомога відповідно до потреб громадян та цільових груп надається через розвиток мобільних та мережі дистанційних точок доступу до БПД
- 1.1.3. Конкретизовано коло осіб, які потребують послуги БПД

1.2 Люди в Україні поінформовані про гарантовані державою можливості захисту їхніх прав

- 1.2.1. Проведення всеукраїнської інформаційної кампанії забезпечує високий рівень поінформованості громадян щодо права на БПД, зокрема серед цільових груп
- 1.2.2. Впроваджено клієнтоорієнтовані веб-ресурси системи БПД

2 Клієнти отримують якісні послуги БПД

2.1 БПД надається згідно із затвердженими стандартами якості

- 2.1.1. Розроблено та/або вдосконалено стандарти надання БПД, яких дотримуються надавачі правової допомоги
- 2.1.2. Удосконалено механізм моніторингу якості правової допомоги
- 2.1.3. Розроблено та впроваджено інструмент фахового/експертного оцінювання матеріалів справи

2.2 Система професійного розвитку та мотивування працівників БПД та суб'єктів надання БПД сприяє якісному наданню послуг

- 2.2.1. Розроблено навчально-тренінгові програми та проведено навчальні заходи для адвокатів, які надають БВПД, та юристів системи БПД в усіх регіонах, у т. ч. на базі МРКП
- 2.2.2. Розроблено навчальні програми та проведено навчально-тренінгові заходи для ключових професійних спілнот системи БПД, у т. ч. на базі МРКП
- 2.2.3. Створено механізм мотивації працівників системи БПД, у т. ч. належного фінансового забезпечення
- 2.2.4. Розроблено та впроваджено гендерну стратегію системи БПД

2.3 Налагоджена взаємодія з ключовими партнерами у сфері правосуддя (у т. ч. прокуратура, правоохоронні органи, суди, правозахисні організації тощо)

- 2.3.1. Налагоджено механізми співпраці з правозахисними інституціями та ГО, що опікуються проблематикою захисту прав цільових груп
- 2.3.2. Проведено навчально-тренінгові заходи для партнерських інституцій системи БПД у межах підтримки ініціатив, що посилюють правові можливості громадян, у т. ч. на базі МРКП
- 2.3.3. Забезпечено реалізацію пілотного проекту застосування "програми примирення" у кримінальних провадженнях, де підозрюваними, обвинуваченими є неповнолітні

3 Люди у територіальних громадах мають кращі можливості для реалізації своїх прав

3.1 Підвищено рівень правової обізнаності людей у територіальних громадах

- 3.1.1. Проводиться регулярний моніторинг проблематики правового характеру на рівні громад
- 3.1.2. Проведено тематичні правопровітницькі заходи відповідно до актуальних проблем людей у територіальних громадах, у т. ч. у межах проекту "Я маю право!"
- 3.1.3. Забезпечено підтримку правопросвітницької роботи в громадах тематичними інформаційними матеріалами, створеними на основі моніторингу правових проблем
- 3.1.4. Надано сприяння розвитку інституту громадських радників (параюристів), у т. ч. на базі МРКП

3.2 Залучено широке коло ОМС та незалежних провайдерів до підтримки ініціатив, що посилюють правові можливості громадян

- 3.2.1. Діє система проведення навчально-консультативних заходів для ОМС щодо підтримки ініціатив, що посилюють правові можливості громадян, у т. ч. прийняття місцевих програм БПД
- 3.2.2. Незалежні провайдери БПД є спроможними завдяки реалізації концепції підтримки їх розвитку

4 Система БПД є незалежною, клієнтоорієнтованою, інноваційною, ефективною

4.1 Удосконалені процедури діяльності забезпечують ефективне надання БПД

- 4.1.1. Розроблено та впроваджено механізми обміну відомостями з органами державної влади
- 4.1.2. Діють системи електронного документообігу та кадрового обліку
- 4.1.3. Автоматизовано ключові процеси у системі БПД шляхом розвитку КІАС
- 4.1.4. Розроблено та впроваджено ризик-орієнтовану модель планування діяльності у системі БПД
- 4.1.5. Удосконалено модель управління системою БПД відповідно до кращих міжнародних практик
- 4.1.6. Удосконалено механізми моніторингу та оцінювання
- 4.1.7. Забезпечено доступність ключової актуальної інформації про діяльність системи БПД та її результати

4.2 Ефективність системи БПД забезпечується постійним запровадженням інноваційних рішень

- 4.2.1. МРКП є майданчиком для вироблення та пілотування інноваційних ініціатив у сфері правосуддя
- 4.2.2. Забезпечено функціонування та постійну актуалізацію довідково-інформаційної платформи правових консультацій "WiliLegalAid"
- 4.2.3. Забезпечено інтеграцію послуг місцевих центрів БВПД до веб-порталів державних послуг

ПРІОРИТЕТИ та партнерство

РОЗВИТОК СИСТЕМИ БЕЗОПЛАТНОЇ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ у Плані пріоритетних дій Уряду на 2019 рік

- подальше вдосконалення стандартів якості надання безоплатної правової допомоги
- подальше посилення правових можливостей та підвищення рівня правової обізнаності громадян
- подальше запровадження системи професійного розвитку працівників системи надання безоплатної правової допомоги, її партнерських інституцій та правничої спільноти
- залучення органів місцевого самоврядування, громадських об'єднань для надання безоплатної первинної правової допомоги, а також розвиток мережі партнерів та незалежних провайдерів для задоволення правових потреб громад

12

укладених меморандумів та угод про співпрацю у сфері доступу до правосуддя та удосконалення надання безоплатної правової допомоги

14.12.2018

з юридичним факультетом Київського національного університету ім. Т. Шевченка, Асоціацією випускників юридичного факультету КНУ, Національною асоціацією адвокатів України, ВБО “Українська фундація правової допомоги”

04.12.2018

з ВГО інвалідів “Українське товариство глухих” та ТОВ “Технології для людей”

01.11.2018

з МБФ “Українська фундація громадського здоров'я”, Представництвом корпорації “Право на здоров'я” (HealthRight International) в Україні

26.10.2018

з Національною асоціацією адвокатів України, Українською фундацією правової допомоги, Українською Гельсінською спілкою з прав людини та Харківською правозахисною організацією

12.10.2018

з Представництвом Управління Верховного комісара Організації Об'єднаних Націй у справах біженців в Україні

17.09.2018

з Адміністрацією Державної кримінально-виконавчої служби України, Державною установою “Центр пробації”

19.07.2018

з Міністерством юстиції України, ДП “Національні інформаційні системи” та Міжнародним банком реконструкції та розвитку

15.06.2018

з надавачами правової допомоги в Україні

30.05.2018

з ГО “Відкрита Україна” у рамках реалізації Проекту “Відкритий Суд”

25.05.2018

з Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини

20.03.2018

з Міністерством юстиції України та Програмою розвитку Організації Об'єднаних Націй в Україні щодо реалізації Програми “Відновлення та розбудова миру”

14.03.2018

з Міністерством юстиції України, Представництвом Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) в Україні, Програмою USAID “Нове правосуддя”

Команда системи безоплатної правової допомоги висловлює вдячність за довіру і партнерство своїм клієнтам, адвокатам, Національній асоціації адвокатів України, Раді адвокатів України, Вищій кваліфікаційно-дисциплінарній комісії адвокатури, Асоціації правників України, Асоціації адвокатів України, радам адвокатів регіонів та кваліфікаційно-дисциплінарним комісіям адвокатури, Міністерству юстиції та головним територіальним управлінням юстиції, Адміністрації Державної кримінально-виконавчої служби України, Державній установі “Центр пробації”, Міністерству оборони, Національній поліції, іншим державним органам, органам місцевого самоврядування, а також Урядам Канади, Сполучених Штатів Америки, Королівства Данія, Королівства Нідерланди, Французької Республіки, Штаб-квартирі та Офісу Ради Європи в Україні, Європейській Комісії, Координатору проектів ОБСЄ в Україні, Управлінню Верховного Комісара ООН у справах біженців, Управлінню ООН з наркотиків і злочинності, Американській асоціації юристів, Канадському бюро міжнародної освіти, Міжнародному фонду “Відродження”, Представництву Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) в Україні, Програмі USAID “Нове правосуддя”, Програмі Світового банку за фінансової підтримки ЄС “Підтримка прозорого управління земельними ресурсами в Україні”, Всеукраїнській благодійній організації “Українська фундація правової допомоги”, Міжнародному жіночому правозахисному центру “Ла Страда-Україна”, Асоціації жінок-юристок України “ЮрФем”, корпорації HealthRight International в Україні, Українській Гельсінській спілці з прав людини, Харківській правозахисній групі, іншим громадським організаціям, зокрема тим, які надають правову допомогу рго вopo соціально вразливим людям, юридичним клінікам вищих навчальних закладів, та усім іншим, тут не згаданим, хто нас надихає, підтримує і нам допомагає